

חוף לידו וקצר אל – יהוד

עונה מומלצת: כל עונות השנה, בעיקר חורף ואביב.

הימים המעניינים ביותר לפקוד את האתר הם 18-19 לינואר, מידי שנה.

התאמה: כל המשפחה.

קושי מסלול: קל מאוד.

אורך מסלול: קצר מאד.

משך מסלול: כמה שרוצים

מפה: כל מפת כבישים של האזור (האזור אינו מופיע במפות סימון השבילים!)

הגעה מהמרכז: נוסעים לעבר ים המלח בכביש מס' 1, פונים בכביש מס' 90 צפונה (כביש עוקף יריחו), חולפים על פני הפנייה למנזר דיר חגילה וממשיכים אל הפנייה הבאה ימינה, לעבר קצר אל-יהוד. נוסעים עד למקום שבו מותרת החנייה. כדי להגיע לחוף לידו נוסעים עד צומת לידו ובו פונים שמאלה וכעבור כמאתיים מטרים חונים לצד המבנים הנטושים וההרוסים שמימין לדרך.

* **המסלול מעגלי, אין צורך בהקפצת רכבים.**

* **לתיאום ביקורים באתר: טל' 02-6504844.**

לפי המסורת מעברות הירדן המכונות קצר אל-יהוד, מצפון לשפך הירדן אל ים המלח ומזרחית לעיר יריחו הן המקום שבו חצה יהושע בן-נון עם המרגלים אל הארץ ובעקבותיו יתר העם. היה זה שלב ראשון במעבר מחיי נדודים ממושכים במדבר אל מגורי קבע בארץ הבחירה. לימים היה האתר זירה למספר התרחשויות דרמטיות נוספות. בקיץ, טיול באזור עשוי להיות חוויה מפקפקת בשל החום העז, אך בשאר העונות הטמפרטורות נוחות יותר והקרינה והבוהק פוחתים במידה ניכרת.

אפשר להתחיל את הטיול בחוף לידו הנטוש. המבנה ההרוס ששימש כמסעדה ישראלית (שהוקמה בשנת 73', ופעלה כשנתיים בלבד). על הקיר המזרחי ישנו ציור גדול של ארץ ישראל, המבוסס על מפה צלבנית עתיקה. במפה אפשר לראות בבירור את המקום שבו נמצאים; סמוך לשפך הירדן אל ים-המלח. ממזרח נראה מבנה המשמש כיום כבסיס צה"ל. במקור היה המבנה מלון ירדני שנהרס במהלך מלחמת ששת הימים. ממרפסת המסעדה ישנה תצפית על צפון ים-המלח. בכיוון דרום-מזרח נראה גל אבנים המכונה רוג'ום אל-בחר (גל האבנים של הים). הוא מופיע בציורים מתקופות שונות. בכל פעם נראים המים במרחק שונה ממנו (פעם כאי ופעם כלשון יבשה), עדות לשינויי מפלס ים-המלח. באזור זה היה הניסיון הראשון להקים את "מפעלי ים-המלח" (שנות ה-20 של המאה שעברה). זהו סיפור פיקנטי אודות מהנדס מכרות יהודי מסיביר, משה נובומוסקי שמו, שעבר מאזור שבו מעלות מתחת לאפס 40 כדי להשיג זיכיון להפקת אשלגן בחום של 40 מעלות מעל האפס...

במהירה הבינו כי הפקת האשלג בדרך הזולה ביותר כרוכה באידוי מי הים (השמש במקום בחינם) ולכן הועתקו בריכות האידוי, כבר בשנת 1934 דרומה אל סדום, שם הים רדוד הרבה יותר. חלקם העיקרי של המפעלים נותר כאן. כיוון שטרם נסלל הכביש לאורך ים-המלח, חומר הגלם הועבר לכאן בדוברות. בשנת 1939 הוקמה בסמוך התיישבות "בית-הערבה", כמגורים לעובדים. אחד המתישבים, עוד משה, אלא ששם משפחתו אייזקוביץ', היה זה שהחל לגדל עגבניות באדמה המלוחה ששטף במי הירדן. תחילה חשבוהו למשוגע, אולם גישה זו השתנתה ברגע

שטעמו את ירק גידוליו. סופה של בית-הערבה היה במאי 1948. מחשש הלגיון הירדני פונו כל המתיישבים. לימים, כשהוקמה במקום התיישבות חדשה היא נתפשה כקם לתחיה ים המלח, ראשי תיבות של קיבוץ קלי"ה הסמוך.

מחוף הלידו ממשיכים צפונה אל כביש עוקף יריחו. כעבור זמן קצר פונים ימינה (מזרחה) אל מנזר טובל בירק. השלט חום מורה אל דיר חג'לה. הכניסה אל האתר אפשרית מזריחה ועד שקיעה וכרוכה בתשלום סמלי (3 ש"ח לאדם, 30 ש"ח עבור הקמת שולחן פיקניק בגן המוצל) ומחייבת לבוש צנוע. ישנו גם טלפון לבירורים: 02-9943038. בעבר מקורות המים של המקום היו מספר מעיינות, שהגדול שביניהם הוא עין חג'לה. המנזר נוסד במאה הרביעית לספירה ע"י הירונימוס הקדוש. בשנת 614 לספירה הוא הוחרב על ידי הפרסים ונזיריו נטבחו. מאז הוא נבנה מחדש ושופץ פעמים רבות. במספר מקומות ניתן לראות את שרידי רצפת הפסיפס המקורית. אחד מראשי חבר הנזירים בתקופה הביזאנטית היה גראסימוס הקדוש. הוא התפרסם באדיקותו, בצניעות ובחיבור תקנון המנזר, המחייב את כל הנזירים. לימים התפרסם גם בזכות אריה שהיה לו כמלווה צמוד. גראסימוס מופיע במספר ציורי קיר גדולים כשלמרגלותיו חברו בעל הרעמה. במרתף ניתן לראות את שרידי עצמותיהם וגולגולותיהם של נזירים שהלכו לעולמם ואוסף מרשים של מתנות שניתנו כעדות לקיום נדרים (בעיקר בקשות לזכות ברפואה שלמה, ומכאן ריבוי צלמי הגפיים ויתר האיברים).

כשחוזרים לכביש עוקף יריחו וממשיכים מעט צפונה מגיעים לפנייה נוספת ימינה (מזרחה), המשולטת בחום "קצר אל-יהוד" ('ארמון היהודים', השם הערבי שניתן במפתיע לאחד המנזרים במקום). כביש צר וישר מוליך עד נהר הירדן (גבול ירדן ישראל). בימי חג האפיפניה (8.1-191 אין כניסה עם הרכב וצריך ללכת כברת דרך בת כשני קילומטרים בכל כיוון. משני עברי הדרך הצרה פזורים שרידי מנזרים חרבים השייכים לפלגים שונים בנצרות הם עשויים לשמש כתפאורה הזויה משהו ליציאת מצריים מודרנית. למרות שננטשו רק לאחר מלחמת ששת הימים כיום רובם חרבים. סביב חלקם פוזרו שדות מוקשים ולכן הכניסה אליהם, למעט אחד, אסורה. בקצה הכביש מגיעים אל רחבה ומדרגות שזורדות אל המים. מעבר לנהר, בצד הירדני ניצבת כנסייה בעלת כיפת זהב שהוקמה לפני כמה שנים. על פי המסורת, בנקודה זו ממש חצה יהושע בן-נון את הירדן, ריגל בארץ, ראה כי טוב, שב אל העם ובראש צבא גדול עלה על יריחו וכבשה (יהושע ג', 17-15). צעד ראשון לקראת התיישבות הקבע בארץ. לימים, במקום זה עלה אליהו השמימה, לנגד עיניו המשתאות של אלישע (מלכים ב', 14-9). לפי המסורת הנוצרית ממש כאן הוטבל ישו הנוצרי על ידי יוחנן וכאן גם ירדה עליו רוח הקודש בדמות יונה לבנה (ברית חדשה, מתי ג' 15-13, מרקוס א' 9-11, לוקס ג' 21-22). במהלך חג האפיפניה (ההתגלות), נערכים כאן טקסים ציוריים על גדות המים של הכנסייה האורתודוקסית, הרוסית-אורתודוקסית (יעקוביתית) ושל הכנסייה האתיופית.

עודכן בתאריך: 25.11.2011

כל הזכויות שמורות © ליוטם יעקבסון